

V. ENERJİ SEMPOZYUM'UNDA ENERJİ POLİTİKALARI MASAYA YATIRILDI...

PİYASACI ANLAYIŞA KARŞI PLANLI, KAMUSAL YAKLAŞIM

TMMOB adına Elektrik Mühendisleri Odası tarafından iki yılda bir düzenlenen Enerji Sempozyumu'nun beşincisi, "Küreselleşmenin Enerji Sektöründe Yapısal Değişim Programı ve Enerji Politikaları" başlığı altında yapıldı. V. Enerji Sempozyumu'nda Türkiye'nin enerji politikalarına yönelik uyarılarda bulunuldu. TMMOB Başkanı Mehmet Soğancı, enerjinin ticari bir mal değil, toplumsal bir hizmet olduğunu vurgulayarak, piyasa uygulamalarıyla yaşanan belirsizlikleri ortadan kaldırmayı hedefleyen bir geçiş programı uygulanmasını önerdi. Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler, vatandaşın elektrik faturalarını ikiye katlayacak olan elektrik dağıtım özelleştirmelerinin durdurulmasını istedi.

Milli Kütüphane Salonu'nda gerçekleştirilen ve 3 gün süren sempozyuma yoğun katılım oldu. Sempozyumu delege ve konuk listesini imzalayarak 500 kişi takip etti. Enerji politikalarının ve yaşanan sorunların masaya yatırıldığı sempozyum kapsamında gerçekleştirilen 8

oturumda 32 bildiri sunumu yapıldı. Sempozyumun açılış konuşmalarını sırasıyla Sempozyum Yürütme Kurulu Başkanı Cem Kükey, Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler, TMMOB Başkanı Mehmet Soğancı ve TBMM Enerji Komisyonu Başkanı Soner Aksoy gerçekleştirdi.

Soğancı'dan Geçiş Programı Önerisi

TMMOB Başkanı Mehmet Soğancı, bugüne kadar Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin enerji sektörüne yönelik yaptığı uyarıları ve saptamaları anımsatırken, "Ama ne yazık ki, bu duyurulan sonuç bildirilerinde yazılanlar her zaman yerel ve merkezi iktidarların uyarılması şeklinde oluyor" dedi.

Soğancı, enerjinin ticari bir mal değil, toplumsal bir hizmet olduğuna dikkat çekerken, "Borç nedeni ile enerjisz

bırakılma insan hakları ihlalidir" diye konuştu. Türkiye'nin piyasa uygulamalarıyla ortaya çıkan belirsizlikleri ortadan kaldırmayı ve azaltmayı hedefleyen bir program izlenmesi gerektiğini kaydeden Soğancı, şu önerilerde bulundu:

"Bu nedenle başta enerji kaynakları, teknoloji ve finansman açısından dışa bağımlılığını azaltmayı ve ithalatını yönetebilir düzeylere indirmeyi hedefleyen bir geçiş programı hazırlanmalı ve kararlılıkla uygulanmalıdır. Dünyada enerji üretiminin geleceği ile ilgili senaryolar giderek artan ölçüde yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları, özellikle de rüzgar, biyokütle ve güneş enerjisi üzerine kurulmakta, nükleer güç santralleri mevcut haliyle gelişmiş ülkelerin enerji envanterinden çıkarılmaktadır. Önerilen geçiş programının yaşama geçirilebilmesinin öncelikli koşulu sektördeki kamu

yönetiminin güçlendirilmesi ve kamu kuruluşlarında etkinlik düzeyinin yükseltilmesidir.”

TMMOB Başkanı Soğancı, Türkiye'nin enerji konusundaki acil önceliklerini de şöyle sıraladı:

“İthal enerji kaynaklarına olan bağımlılık azaltılmalıdır. Yerli ve yenilenebilir enerji kaynakları uygun, verimli ve gelişmiş teknolojiler kullanılarak üretime sokulmalıdır. Enerji sektörüne yönelik politikaların uzun vadeli ve planlamaya dayalı olması gereklidir. Kaynakların etkin şekilde kullanımının yolu planlamadan geçmektedir. Türkiye’de enerji verimliliğinin yükseltilmesi gereklidir. Verimliliğin ve tasarrufun artırılması için düzenlemeler gerektiği gibi esas itibarıyla konu teknolojik gelişme ve kullanılan teknoloji ile ilişkilidir. Bu konu, hem enerji kaynaklarının elde edilmesi, dönüşüm ve tüketim aşamasında kullanılan teknolojiler hem de sanayi ve ulaşımda kullanılan teknolojilerle bir bütün olarak ele alınmalıdır. Enerji alanında bilim-teknoloji politikalarının oluşturulması, teknolojik yenilenme ve gelişmenin programlanması gereklidir. Bilim ve teknoloji politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında her düzeyde toplumsal yarar dikkate alınmalı ve gözetilmelidir. Enerji sektöründeki adımların Türkiye’deki sosyal dengesizliği ve bölgelerarası eşitsizliği artırıcı yönde olması kabul edilemez.

Enerjinin tüm yurttaşlar için temel bir ihtiyaç olduğundan hareketle bu yönde gerekli önlemler alınmalı, sosyal politikalar enerji sektörüne içselleştirilmelidir. Şeffaf bir enerji piyasası oluşturulacağı iddia edilmektedir. Enerji alanı ile ilgili tüm veriler, projeksiyonlar, fiyatlar dahil bir veri bankası oluşturulmalı ve kamuoyuna açık olmalıdır.”

Mehmet Soğancı, AB'nin metinlerinde yer alan Türkiye'nin enerji politikalarına ilişkin ifadelerle dikkat çekerek, “Bu süreçte Türkiye'nin enerji sorunları ve çözüm yolları yoktur. Bu yaklaşım benimsenirse, ülkemiz enerji politikaları AB'nin sorunlarına çözüm temelinde gerçekleşecektir. Enerji politikalarında temel çözüm önce bizim önceliklerimiz ve ihtiyaçlarımız olmalıdır” dedi.

Bağımsızlığı Esas Alan Politikalar İzlenmeli

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler de, “Ülkemiz hem öz kaynakların kullanımında hem de enerjide uluslararası geçiş yolu olma noktasında, bağımsızlığı esas alan reel politikalar oluşturmak ve izlemek zorundadır” dedi. Sanayi ve ulaşım politikaları gözden geçirilerek, Dünya Bankası ve IMF politikalarının ötesinde kamusal bir hizmet anlayışıyla hareket edilmesi gerektiğine dikkat çeken Ulusaler, “Planlamanın önemini kavrayarak bir yandan petrol ve doğalgaz bağımlı-

lığını aşağı çekerken diğer yandan da kömür ve tüm su kaynaklarının değerlendirilmesi gerekmektedir” diye konuştu.

Enerjide bir kaynağa bağımlılığın ülke enerji arz güvenliği açısından oluşturduğu tehlikeye işaret eden Ulusaler, bütçeden enerjiye ayrılan kaynağın yetersiz olduğunu, kamunun özelleştirmeler gerekçe gösterilerek enerji alanından çekildiğini anlattı. Ulusaler, liberal piyasanın getirdiği en önemli riskin planlamanın piyasa aktörlerine bırakılması olduğunu ifade etti. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı Yusuf Günay'ın “yabancı sermayenin gelmesi için devletin yatırım yapmayacağına dair söz vermesini istemesini” de eleştiren Ulusaler, şöyle konuştu:

“Yetkisi olan fakat kamuoyuna karşı hiçbir siyasi sorumluluğu olmayan bu düzenleyiciyi kim kontrol edecektir? Düzenleyicinin düzenleyicisi kimdir? Dünya Bankası mı, IMF mi, Brüksel mi?”

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Ulusaler, elektrik sektöründe rekabetin söz konusu olamayacağını, doğal tekel olması, talep eğrisinin esnek olmaması nedenleriyle anlatırken, “Fiyat yükselttiğinizde tüketicinin tercih edebileceği ikame ürün yoktur. Özellikle vatandaşın elektrik fiyatlarını neredeyse ikiye katlayacak durumların kaçınılmaz görüldüğü bölgesel tekeller oluşmasına neden olacak dağıtımda özelleştirme uygulamaları derhal durdurulmalıdır” uyarısında bulundu.

Ulusaler, yeniden Türkiye'nin gündemine giren nükleer santrallere Türkiye'nin ihtiyacı olmadığını savunarak, “Çocuklarınız sizleri yarın minnet ile anmasını istiyorsanız, teknoloji sahibi olmak gibi bir hedefiniz varsa, dünya petrol devlerinin de yöneldiği, Ar-Ge harcamalarına büyük paylar aktardıkları ‘Gelecek güneştedir’ saptamasını dikkate alarak güneş teknolojilerine sahip olmak hedef olarak seçilmelidir” diye konuştu.

Nükleer Santrale Yine Aynı Gerekçe: ENERJİ KRİZİ

Elektrik Mühendisleri Odası'nın yıllardır yaptığı uyarılar görmezden gelinerek, yerli kaynaklar hiçe sayılıp doğalgaz bağımlılığı arttırılırken, enerjide liberalleşme söylemleriyle kamu zararına sözleşmeler birbiri ardına imzalandı. Geldiğimiz noktada ise Türkiye'nin içine sokulduğu sürekli kriz tehdidi içeren ortam, yeni olumsuz uygulamaların gerekçesi olarak sunuluyor. Enerji sektöründeki bu olumsuz yapı bugünkü iktidar tarafından değiştirilemediği gibi nükleer santral başta olmak üzere yönetenlerin yarattığı krizlere yeni krizler yaratacak uygulamalarla çözüm bulunmak isteniyor.

V. Enerji Sempozyumu'nun son gün etkinliklerine katılan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler, Türkiye'de yapılan 20-30 senelik anlaşma-

ların ülkenin geleceğini bağladığını anlatırken, şöyle konuştu:

"Öyle şeyler var ki, mesela yap-işlet-devretler, belki o günün şartlarında Türkiye bir parça sıkışmış gözüküyordu. Ama o sıkışıklıktan faydalananlar olmuş ve öyle anlaşmalar olmuş ki bire yapılacak şey 3'e yapılmış. Ondan sonra alım garantileri, Hazine garantileri... Bunlar maliyet demek, maliyetler bu sefer ne oluyor tüketiciye yansıyor. Kredi şartlarına yüksek faiz oranları konmuş. Dolar bazında yüzde 4.5-5 eskalasyon konulmuş. Özellikle doğalgaz santrallerini kurmuşlar, fakat baraj ve kömür santrallerine aynı desteği sağlamamışlar. Mesela Hazine aynı desteği barajlara sağlamamış, barajlara sağlamayınca tabii barajların cazibesi, yatırım açısından ikinci, üçüncü plana düşmüş."

Bu yapıyı düzelttiklerini ileri süren Güler, Türkiye'nin 2020'ye kadar enerji alanındaki yatırım ihtiyacının da 130 milyar dolar olduğunu bildirdi. Özel-kamu ortaklığı denilen yeni modelden söz eden Güler, özel sektörün gerekli yatırımları yapmaması durumunda ne olacağını da mutlaka tartışılması gerektiğini ifade etti.

Enerji Bakanı Güler, ön çalışmalarını yürüttükleri nükleer santrallara ilişkin gerekçesini şöyle anlattı:

"Yerli kaynaklara baktık, kömürümüzün, suyumuzun miktarını belirledik. İkisini topladığımız zaman aşağı yuka-

rı 250 milyar kwh'lik bir enerji oluşturuyor, bütün potansiyeli düşündüğümüz zaman, rüzgar falan da koyun üzerine, hepsini koyarsanız, 300 ve 300'ü aşıyor diyelim. Hepsi bu kadar. Eğer yeni kaynaklar bulursak, yeni kömür sahaları, yeni su kaynakları bulursak, tabii ki denkleme bunları ekleyeceğiz. Fakat 2010 ve 2020 projeksiyonlarımızı yaptık. Düşük senaryo, yüksek senaryo diye iki çalışma yaptık. Düşük senaryoya göre 2020 yılında 406, yüksek senaryoya göre 499 milyar kilovatsaatlik bir ihtiyacımız olacak. Bunu tartışalım. İkna etme gayretimiz yok. Oturalım, kimin bu konuda hazırlığı, bilgisi, çalışması varsa, bunu oturalım, kollarımızı sıvayalım, bütün bürokratik engelleri kaldıralım, hatta bir haftasonu bir yere gidelim, serbest bir ortamda rahat elbiselerimizi giyelim, sabahtan akşama, enine boyuna, iki gün üç gün, gerekiyorsa bunun sayısını arttıralım."

Güler'in nükleer enerji ve Türkiye'nin enerjide talep-arz projeksiyonlarını ve potansiyel varlığına ilişkin olarak değerlendirme yapma çağrısına TMMOB Yürütme Kurulu Üyesi Hüseyin Yeşil yanıt verdi. Yeşil, "Sayın bakanımızın davetini kabul ediyoruz. Bu davetin yerini ve zamanını kendisi tayin etsin, çünkü çok yoğun. Bütün odalarımızın uzmanlarıyla, başkanlarıyla biz orada olacağız. Özellikle farklı olduğumuz, farklı düşündüğümüz örneğin nükleer, örneğin talep tahminleri, örneğin özelleştirme konusunda açıkça görüşlerimizi orada çok net, bire bir masada, basın vasıtasıyla değil, bire bir konuşmanın doğru olduğunu düşünüyoruz" dedi.

